

ÖTÖSTŐ: KNEZTA MURIN

ÖTÖSTÉS WÉGE: 1980.

TART.: ÉPÍTKEZÉSI, GAZDALKODÁSI, VISELETI ADATOK

21 lap

FÖLDRAZTI NYRATÓ: GÖSKÖLY

SÁKNYRATÓ: X,
IX,
XIV,
XIX,
XV

PAPÍRIPARI VÁLLALAT

KISKUNHALASI GYÁRA

LELTÁRORRÁS

ÁTVÉZETVE AZ EGYS. LTK. 4288-as TÉTELE ALÓL

4288

TV/10/751

Csököly, 1980. január

Adatközlő: Vajda Mihály /sz.1903./ ref.
kb. 10 holdas gazda

Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Építkezés változása

Jobban a huszas években kezdődött. Kutas általában gazdag község vóut... Szabást nem ismertem. Nagybajomba dísznóvásárba is möntünk, sok üzlet vóut abba au időbe, sok iparos, bevásáni is möntünk. Segősd, Kutas előbb kezdett jobban építeni.

4288

Miről ismertek meg a szomszéd
falubelieket

TV/10/752

Csököly, 1980. január 24.
Adatközlő: Vajda Mihály /sz.k903/
ref. kb.10 holdas gazda.
Illés Mihály, 50 éves, ref.
Gyűjtő: Dr.Knézy Judit.

Bajmiak, lábodiak, rinyakovácsiak - mindenhol más vóut a tájszólás, mint Csököbe. A viseletrü is meglehetőtt ismerni, a kontyru, mig azt hordták. A csökölyieket meg löhetőtt ismerni a nőket... A férfiakat a gatyáru.... A tarisznya is másféle vóut mindenütt... A legtovább a csököliek hordták a bocskort. Kaposba vóut egy bocskoros a Golovits, kimondottan avva foglalkozott, maga készítötte ki a bőröket.... nagyon kényelmes vóut a bocskor, különösen aratáskor, mikor mentek a taróba avva a szélös ákolmánnyal, enyomta azt a tarót, hogy nem köllött összeszurkálnyi a lábát.

4288

IV/10/753

Csököly, 1980. január
 Adatközlő: Vajda Mihály /sz.1903/
 ref. kb.10 holdas gazda
 Gyűjtő: Dr.Knézy Judit

Ujítások a gazdálkodásban
gazdasági tanfolyamok

... Tulajdonképpen a gazdaember, a parasztembör egymással vörönyben vóut, nemős versöny. Ha megláttam én is vagy az én terményömet meglátta valaki, hogy szép, mingyár kezdött érdeklödni, hogy micsinyát vele, hogy munkáta, milyen termömagot vetött, mer mitrágya még nem vóut. Aztán hát egymást utánozta... Aztán hát 925-26 tehén vóut téli gazdasági iskolá, ott is sokat tanultunk, jó^u hírnemü tanárunk vó^ut. No aztán kapcsolatba kerütünk a Mezőgazdasági kamarával, azt én is sokat jártam. Csurgóra nem tudom jártak-e, jobban Kaposba jártak gazdasági iskolára... Somogyzentimrén volt gazdasági iskola, mi is jártunk oda tanulmányutra, nézni a gazdaságot, meg a tanárok is jártak téli időbe ide előadásokat tartani. Ugy, hogy nagy volt a kedve az embernek. Lányoknak nem emlékszem, hogy lett volna tanfolyam.

4288

Vásárok

IV/10/754
 Csököly, 1980. január.
 Adatközlő: Vajda Mihály, /sz. 1903/ ref.
 kb. 10 holdas gazda.
 Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Jártak Horvátországba vásárokra a gyermekkoromban... A régieknek nem vót messze a vásár, jártak Csáktornyára, Zalába marhát, dísznót vittek. Vöttek a borjukat főnevelték ée eladták, hiszlaltak is marhát.

Szigetvárra, Kanizsára jártak. Lótenyésztés ölég fejlett vót itt nálunk, magunk neveltük. Kutason jobb lóállomány volt, mert ott jobb volt az adottság, tudtak jó takarmányt termelni.

Helyi vásárok Csökölybe: nagycsütörtök, szentpál /jan. 25./ Ágostonkor /aug. 28./, Katalinkor - a környékeliek vótak, nem vót nagy főhajtás. Mikébe, ott má nagy főhajtás szokott lönni.

Nagybajomban, Somogyárdon, Nagyatádon, Kadarkuton, Mérőben is volt vásár. Gabonát nem adtunk el.

Szomajomba, Mérőbe möntek vásárra, nősíttek onnan, vótak esetök erre is.

Bühönyére is möntek vásárra.

4288

TV/10/755

Csököly, 1980. január

Adatközlő: Illés Mihály, 50 éves, ref.

Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Jobbágykor emléke

.... mikor itt valaki nemigen akart elmenni ide a Hombárba dógoznyi, azt mögcsapatták... a diófa alatt a Koroz öregapámtu hallottam, az apját is többször megcsapták. Későn mönt, avvót a baj.

Vóutak azok a kicsi örökségök a "tizennyócnapos házak" ezért köllött nekik robotot szógányi, nem vóut sajátjuk.

4288

IV/10/756

Csököly, 1980. január

Adatközlő: Illés Mihály, 50 éves, ref.

Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Szokások betartása.

Mindenki arra törekedett, hogy ugyanannyit adjon, mint amit kapott köröztőlőkor, lakodalomkor, hogy differencia ne legyen, ha pont nem olyan is, de hasonló értékbe.

Temetői koszorúkra is vonatkozott, ráírták mellik család. Bár annakelőtte nem is vót igen, csak a legközelebbi rokonság.

4288

IV/10/757

Adás-vétel, piacok, vásárok

Csököly, 1980. január

Adatközlő: Vajda Mihály /sz.1903./
ref. kb.10 holdas gazda

Gyűjtő: Dr.Knézy Judit

Kereskedőknek amióta emlékszem adtak el gabonát, burgonyát, de vittek be a kaposvári piacra is. Burgonyát termeltek- Lábodon vout egy keményítő gyár, oda is vittek.

Piacoznyi Kaposvárra jártak,

Beszereznyi Kaposváron, Nagybajomban.

A háboru után nem maradt sömmink se, állatállományba jártunk, oda Baranyába, a környékbe, ahol nem érezték annyira a háboru hatását. Pénzre nem vout szükségük, nem is vout pénzünk tulajdonképpen. Egy pár darab ruhán, ami megmaradt ilyen vászonnemű, azon vett a feleségem, vagy cserét egy kis malackát, egy pár tojást.

A birkát is akkor kezdték el tartani, előbb nem.

4288

IV/10/758

Csököly, 1980. január

Adatközlő: Vajda Mihály /sz:1903/ ref.
kb. 10 holdas gazda.

Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Burgonyaeladás

Az én gyerekkoromban az vóut a fő termés, de az első háború előtt inkább csak az állattartásnak termetünk. Nagyobb kereslet csak 1920 után vóut... Itt nagyon szerette a talajt, akkor még nem vóut annyi veszély, nem kellett vegyszerezni, bogárt irtani. Olcsón tudunk termelni.

4288

IV/10/759

Csököly, 1980 január

Adatközlő: Vajda Mihály /sz.1903/ ref.
kb. 10 holdas gazda.

Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Vajda Mihályék szobája

Két szoba vóut, szepes ház vóut 1935-ig. Valamilyen függöny minden ablakon vóut, piros bécsi, aprómintás.

Az ágyra terítőt fodrosat is tettek, öregebbek kékfűstöt, fiatalabbak bécsit. Asztalon nem vóut bécsi.

Szupiság: nálunk nem emlékszem rá, hogy lett volna, de másutt vóut.

4288

IV/10/760

Csököly, 1980. január

Adatközlő: Vajda Mihály /sz.1903/ ref.
kb. 10 holdas gazda

" Illés Mihály 50 éves ref.

Gyűjtő: Dr.Knézy Judit

S z ó l ó h e g y e k

Göesejnek mondták Olajhügy, Förtő^us, Zsippó^u, a régi elődeinknek ott volt szőlője.

A csökli hegybe más községbelinek nemigen vóut itt szőlője, csak aki elnősit. Nem lakott kinn senki, mert közel vóut.

4288

Fejfa

IV/10/761
Csököly, 1980. január
Adatközlő: I. Vajda Mihály /sz. 1903/ ref.
Kb. 10 holdas gazda
" II. Illés Mihály 50 éves ref.
Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

- I. Olyan fejfát kapott a menyecske, aki idekerült, amilyen itt vóut szokásos. Bele küllött neki nyugodni, hogy má' ehho a családhó tartozik. Régön olyan fejfát csináltak, milyen vóut az iparos, annyi féle. Vó^u tak ilyen faragómesterek. Az én édsapám csinát koporsókat is nagyon sokat. Futó - faragó embör vóut. Moga csináta a szobátetót kilencszáz-harmincötben, istállót, mindömféle épületöt moga csinát. Csak a rákonségnek csinát fejfát. Akkó' divatba vóut tölgyfadeszkák. Má' készüt rá előre a család, hogy tölgyfát fűrészeltetött deszkának, abbu csinát, ha nem vóut, akko' fenyőfából. Ritkaság vóut azér' tölgyfából, nagy munka vóut aztat kigyaluni, a legtöbbet fenyőfábu. Azt keresedésbü hozták.
- II. Fejfa a reformátusoknál, katolikusoknál sirkereszt... Még a négy sar-kába vóut a négy betü ABFR. Tudálékosabb embörök azt odavésték.

4288

IV/10/762

Csököly, 1980. január

Adatközlő: I. Vajda Mihály /sz. 1903/ ref.
kb. 10 holdas gazda.

II. Illés Mihály 50 éves ref.

Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Honnan legjobb nősilni?

- I. Én Csökölyi nősiltem. Ez vót a gyakoribb reformátusoknál és katolikusoknál is... Környékbeli is vót... Abba az időbe... nagy vót a falu... vót Szennából is, Balásnak az anyja Kiskorpádru, Szembékrű.
- II. Segődre nemigen mőntek el nősilni csökölyiek, bátyánk hozta Lénárd bátyánk a Lidit, de mikor, segesdit, de mikor... mind a kettő elvát. Messzi vót. Nagykorpáddal vót ilyen kapcsolat. Kutasgal, Belöggel.
- I. A házasodást a vagyon, meg a vallás határozta meg. Akko is történtek olyanok, hogy a gazdag gyerök evött egy szegény lányt, vagy szegény gyerök benősít egy gazdag családba "vőnek" ment oda! Ha egyes lány vót kiadták, ha gondótták, hogy nagyon jó hèle lesz.

4288

Len termelése

Csököly, 1980. január

Adatközlő: I. Vajda Mihály /sz.1903/
ref. kb.10 holdas gazda

II. Illés Mihály 50 éves, ref.

Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

I. A lentermelés régi parasztházaknál mindentűt. Termetek elsősorban háztartásnak, mert abból vóut majdnem mindöféle ruházata a parasztnak, még a zsák is. És termetek eladásra is. Vagy főkészítették vászonnak, meguk mögészötték, vagy a lünt szállították el Somogyárdra vásárra... fejkender, marokszám... Ide Somogyárdra gyűttek Horvátországból, akik mögvötték.

II. Ez lekötötte az asszonyokat nemesak nyáron, de télen is. Még sokszor a gabonahordást is úgy elhagyták, mert vóut a tóra hordás. Lenáztató tavat a régi ősek mesterségesen csináltak. A cselédek is termelték itt. A szomszéd községek jobban kendert termesztettek. Kendert termesztettünk kötélnek az állatállománynek, megfonattuk kötelessel. Kékvirágu vóut itt jobban, selmősebb vóut a fonala. A fehér mír utóubb vóut, azt nem is kedvelték. A fehér nem jó vóut, mert kiette a kezét, erős vóut a szára. Az rövid vóut a kék virágu, de finomabb.

A legmag fölösleget megvette a kereskedő, keresett cikk volt. Sáfrányt kert végében termetek, zabszalnával együtt főzték a sáfrány virágát.

4288

IV/10/764

Csököly, 1980 január.
Adatközlő: Vajda Mihály ref.
/sz.1903/ kb.10 holdas
gazda.
Gyűjtő: dr.Knézy Judit.

C s ö k ö l y i i p a r o s o k .

Iparosok közül a többség jobban a helyi szükségleteket látták el, vagy a környéket. A Gerdilios jóhírnevű asztalos vóut, ládát is festett. Az ácsok is dolgoztak másutt is. Az én édesapám is aszonta, hogy már gyermek korába mőkkezte. Mikébe szoktak menni. Itt vóut egy öreg ácsmestér Csökőbe, az szokta összehozni. A Mikei falu állítólag többször leégett, egész utcasorok leégtek... ott osztán vóut munka.

4288

IV/10/765

Csököly, 1980 január.
Adatközlő: Vajda Mihály /sz:1903/
ref. kb.10 holdas gazda.
Gyűjtő: Dr.Knézy Judit.

Vándorok, vándorkereskedők

Jártak itt bosnyákok, fekete korszót hordták a mohácsiak, hödreheli gölönésérek, zalaiak, mészések, kanizsai hagymások, meg Bédörlakról, szegediek paprikát, zalaiak mézzet hoztak. Csengőt, pergőt vaskereskedésben vettek. Szitás, székes, kosaras, vásárokon adtak itt el.

Tyukászok jártak a faluban hatalmas erős lovakkal szoktak jönni, Bécsujhelyről, ezek szödték föl a községbe az eladó baromfit és tejjét.

4288

TV/10/766

Csököly 1980. január

Adatközlő: I. Vajda Mihály /sz. 1903/ ref.
kb. 10 holdas gazda

II. Illés Mihály 50 éves, ref.

Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

Csökölyi viselet

- II. Egyedülálló vóut. Ilyen nem is vóut¹ talán sehol /I. M./Kisbajomban olyan fodros szoknyába, köténybe jártak, mintha cigányok lettek volna. Az idekerült menyecske felvötte az itteni viseletöt.
- I. A konty egy vagyombba kerüt, vóutak itt varrónők skik mögcsinyáták. Jobban selömkendöⁱⁱ vóut, nem olcsó^u dolog vó^ut. Neköm nem vóut fehér posztó mellényem szücs készítette. A kisbundát nem tudom honnan szörözték be. En még akko nem láttam napvilágot, miko azt vötték. Bécsit, kékföstöt, síkbécsit itt vóut nálunk is kereskedő, zsidóu család, illeneket nála is lehetött beszereznyi, nagy súlyt fektetett rá, hogy lögyön.

4288

1910/167
Csököly, 1980. január
Adatközlő: Vajda Mihály /sz.1903/ ref.
kb. 10 holdas gazda.

Szomszéd községek állat-
tartása

Lótenyésztés öleg fejlett vóut itt nálunk, magunk neveltük. Kutason jobb lóállomány volt, mert ott jobb volt az adottság, tudtak jó takarmányt termelni.

Kisbajomban sok volt a marha, tehén, disznó. Nagykorpádnak nagy volt a legelője, ott is a marhatenyésztés volt.

A jákóiak: "mindön cigány a maga lovát dicseri" - régi mondás, ők ugy tartották, hogy ők gazdálkodnak jobban, mi azt gondótuk, hogy a mi gazdálkodásunk jobb, eredményesebb. Ugyanugy gazdálkodtak mint mink. Gígében jobbak az adottságok, jó buzájuk volt.

Rinyakovácsit nem tartották elmaradottnak, bár "féreeső"- hel vóut. Hallottam az öregöktől, hogy Rinyakovácsi annyira féreeső hel vóut, hogy itt megöregedett valaki öregembör, meg öregasszony és nem vóut soase Kovácsiban.

4288

Pásztorirodás

Csökly, 1980 január

TV/10/768

Adatközlő: Vajda Mihály /sz.1903/
 ref. kb.10 holdas gazda.
 Gyűjtő: Dr.Knézy Judit

A környékről jöttek ide pásztorok. Ha lehetség belőlük válogatni nézték, hogy régi pásztor-családból való legyen. De nem mindig vót több jelentkező. Messziről nem nagyon jöttek, mer sokba kerüt a szállítási költség... Szentgyörgykor vót a költözködés, akkor mindig esős idő is vót... nagyon félték a pásztorféle, eselődféle emberek a költözködéstől.

Gazdacselédek: vótak az én gyermekkoromban Zalából akik ide szegődtek. Nagyon sok közülük itt is maradt, itt megnősüt. Kánász Jancsiék /I.M./ Volt Egerből is. Olyan szóga nem vót még náluk, hogy a szénát is kézzel huzogassa, szóval olyan rönös vót.

4288

Viselet Csökölyben

Csököly, 1980. január

Adatközlő: Vajda Mihály /sz.1903/
ref. kb. 10 holdas gazda.
Gyűjtő: Dr.Knézy Judit

TV/10/771

En má nem jártam viseletesen. Sem vóut olyan abba az időbe /1.vh./
hogy valaki elhagyta vóna a viseletet.

Itt nagyon betartították a szokásokat, arra mindenki törekedett
akármilyen szegény vóut is, hogy tisztösséges ruhába lügyön legalábbis
templomba.

Általában a fiatalság nem tartotta addig a gyászt, vóut aki pár
hónapig gyászolta, de vóut, aki évekig gyászolta. Régi időbe a gyász
fehér vóut. Férfiak nem... fekete nyakravaló vóut. Fehér nyakravaló
itt nem vóut és a

katolikusoknál nem vóut a gyász jele a fehér. Állítólag 150 éve
36 család vóut katolikus Csökölybe.

Régi református asszonyoknak vóut - hiszen a mi mamánknak is
vóut kis fehér bundája. Heeszu bundát nem hordtak. Férfiaknak szüre
vóut, fehér. A pásztoroké más vóut, amelyet be tudtak szűrözni, azok
általában szügén emböruk vóutak... nem vóut különleges, nem fehér
vóut. Vidék sokáig voltak

4288

Tv/10/770

Csököly, 1980 január.

Adatközlő: Vajda Mihály /sz:1903/
ref. kb. 10 holdas gazda.

Gyűjtő: Dr. Knézy Judit

A vetőmag csere - úgy vóut, hogy egyik gazda a másikkal cserélte. Volt pl. olyan gazda, akinek silány vóut a földje, nem munkáta rendősen, vagy nem tudta rendősen trágyázni, az azt mondta őneki nem vóut jó a vetőmagja, azért rossz vóut a termése neki. Gyűttek énhozzám is meg másikkhol is, akinek jobb vóut a termése, adjál vetőmagot, mert ez jobb mint az enyém. De szoktunk hozatnyi vetőburgonyát a 20-as évektől Szabolcsbu.

4288

TV/10/769

Csököly, 1980. január

Adatközlő: Vajda Mihály /sz.1903./
ref.kb. 10 holdas gazda.

Gyűjtő: Dr.Knézy Judit

Malmok kérdése Csököly környékén

A drávai malmokra nem jártak le. Kisbajomban volt két vizesmalom.
A háború alatt /I. vh./ vőut itt malom, gőzmalom, de leégött, aztán
épült Gigébe, Mikébe.